

מפעולות החבל הימי לישראל

(לקראת האספה הכללית של סניף החי"ל בתל-אביב)

האספה הכללית האחרונה של סניף החבל הימי לישראל בתל-אביב התקיימה ב-28/6/42 (י"ג תמוז תש"ב). במשך שנתיים אלה שנות ההשמדה ליהדות אירופה, היו גם מאמצינו מכוונים — ביחד עם כל הישוב — להקמת יסודות של חיים כלכליים בריאים ועצמאיים בארץ. תפקיד מכובד ואחראי קבל על עצמו החבל הימי לישראל, בצד יתר המוסדות הלאומיים, להקים כח ימי עברי, אשר יניע את אניות המסחר, יבנה במספנות ספינות עבריות, יפרוש בלב הים את רשתות הדיג, יביא למרחקים מתנובת הארץ ויעלה נארצה את אחינו הפזורים. על התפקיד החלוצי הזה שקד גם החבל הימי לישראל ואנו שמחים לציין, כי אחרי חיפושי דרך רבים, הונחו היסודות לחנוך הנוער לים ולהכשרת ספנים, סווארים, דייגים, עובדי נמלים ובוני ספינות. יותר מאלף מהם ממלאים עכשיו תפקיד חשוב בצי הבריטי ומאות עסוקים בנמלי הארץ ובקבוצי הדיג.

1. החנוך הימי

מתבסס על שלשה גורמים אלה: (א) בית-הספר; (ב) ארגוני הנוער (ג) השכלה מקצועית גבוהה.

(א) בית הספר.

ארצנו משתרעת על חוף ים ארוך, הכרחי, כי הנוער ידע את היסודות האלמנטריים של שחיה ושיט. החבל הימי לישראל החליט ע"כ בשתוף עם מחלקת החנוך של כנסת ישראל, להנהיג את תורת השחיה בכל בתי הספר בארץ כלמוד חובה ובנקודות השוכנות על חוף הים — גם את למוד תורת השיט.

פעולה זו הקיפה בעונה האחרונה כ-5000 תלמידים והרחבתה תלויה רק בהקמת בריכות חדשות ובבנין סירות לציוד בתי הספר בנקודות השוכנות על חוף הים. החבל הימי הוציא סכומים ניכרים להדרכה בשחיה ולבנין סירות ללמוד השיט. הוצאות השחיה בלבד עלו ב-1944 לסכום של 540 לא"י.

בתל-אביב למדו בשנה האחרונה יותר מאלף תלמידים וההדרכה נעשתה בכספי החבל הימי לישראל.

פעולה חדשה להתחזרת רעיון הימאות העברית לתוך בתי הספר נעשתה ע"י החבל הימי לישראל, בעזרת מורים למלאכת יד בבנין תבניות של סירות בחדרי המלאכה.

חברי הסקציות הימיות של ארגוני הנוער הוו בשעתן את היסוד שאיפשר את הקמת נמל תל-אביב. בחנוכם והכשרתם של חברי הסקציות האלה תלויה הקמת חטיבת ימאים, בעלת כשר פעולה בכל ענפי הימאות. החבל הימי לישראל הקים, איפוא, בשותף עם מחלקת הים של הסוכנות מחנות ארציים בקיסריה ובעתלית לשם הכשרת מדריכים בשביל ארגוני הנוער, והוציא השנה למטרה זו 750 לירות. סניף החי"ל בת"א הוציא בשנה האחרונה כ-300 לירות להדרכה ימית של תלמידים וחברים בארגוני הנוער.

(ג) ביה"ס הימי בחיפה.

ביה"ס הוקם ע"י החבל הימי לישראל בשותף עם מחלקת הים של הסוכנות ע"י התכנון העברי בחיפה. החבל הימי משתתף בהחזקת בית הספר הימי בסכום של 2000 לירות לשנה. בוגריו משרתים כעת בציי הבריטי ובעבודות הקשורות במאמץ המלחמה. ביה"ס הימי בחיפה הוא שלב גבוה בחנוך הימי של הנוער והחבל הימי בתל-אביב מנהל פעולת הסברה בין תלמידי בתי הספר התיכוניים והוריהם בכדי לכוון את המשך השכלתם למקצוע הימאות. סניף החי"ל בת"א הקציב גם סטיפנדיות אחדות בשביל בית הספר הימי בחיפה.

2. המלח העברי

(א) הגיוס לצי.

למעלה מאלף בחורים מארץ ישראל התגייסו לצי הבריטי והם משרתים בתפקידים שונים, באניות מסחר ובנמלים ואף גם בצוללות ובספינות שולות מוקשים. מתוך הנחה, כי יש לשמור על קשר הדוק עם המלחים, בהיותם רחוקים מן המולדת, עומד החבל הימי במגע מתמיד עם מגויסי הצי ע"י חליפת מכתבים, עזרה כספית לפעולה תרבותית, משלוח עתונים וספרים.

(ב) בית יורדי הים בחיפה.

דוגמת הבתים לימאים שהוקמו ע"י הצי הבריטי בנמלים הגדולים בעולם, הקים גם החבל הימי לישראל בשותף עם מחלקת הים של הסוכנות את בית יורדי הים בחיפה, המשמש אלסניה ומרכז תרבותי לכל המלחים והקצינים העבריים המגיעים ארצה. 10 חדרים ב"בית", בהם חדרי לינה, חדר אוכל, חדר קריאה, ספרייה, חדר שעשועים, מוזיאון ומשרד סניף החי"ל בחיפה. בית יורדי הים זכה להערכה רבה גם מצד שלטונות הצי הבריטי והוא משמש מרכז לכל הימאים העברים באשר הם שם. בית יורדי הים מוציא גם עתון בשם "אפק", המטפל בשאלות המקצועיות של המלחים העברים.

החבל הימי לישראל בתל-אביב ערך כמה סיורים לבית יורדי הים והשתתף גם בציווד חדר השעשועים והספרייה.

3. ספנות

בעקבות המשא ומתן מצד נשיאות החבל הימי לישראל ומחלקת הים של הסוכנות היהודית עם חברות ספנות הקימות, הוחלט על יסוד חברה לאומית לספנות, בה ישתתפו גורמים כלכליים שונים בארץ ובחוץ לארץ. סניף החי"ל בת"א התחיל בפעולת הכנה לשם הכנסת חלקו ברכישת מנית יסוד בסך 25 אלף לירות ע"ש החבל הימי לישראל.

בעלי ספינות הדיג, בהן עסוקים כ־80 דייגים, מצאו כאן מקלט לפלי השיט שלהם. דיג המבמרת בלב הים משך את תשומת לבם של רבים מבעלי ההון, אשר השקיעו מכספם ומרצם לפתוח הדיג. החבל הימי בת"א סדר הרצאות מקצועיות בשביל הדייגים והקציב סכום חדשי להחזקת מועדון הדייגים. הדאגה העיקרית נתונה עכשיו לשכונם של הדייגים ולארגונם לשם הבטחת קיומם בדיג בגמר המלחמה.

למרות שתוק תנועת הספנות, הומה נמל ת"א מתנועת ספינות הדיג, עבודת האמודאים ובנין סירות במספנות לצרכי הצי והאזרחים כאחד. עם פתיחת נמל תל-אביב לתנועת הספנות, תחריף שאלת מציאת מקום בשביל ספינות הדיג. הרחבת נמל ת"א, ע"י הקמת בריכה חדשה או העמקתו, תהיה הכרחית עם חדוש הבניה בארץ. מקוים לפתרון גם לשאלה זו.

5. תמיכה במפעלי הים

בתקציב החבל הימי לישראל מופיעים שני סוגי הוצאות: (א) להקמת מפעלים ימיים והחזקתם (בית הספר הימי, בית יורדי הים, מחנה הדרכה ארצי בקיסריה, הדרכה בבתי הספר שבמושבות על שפת הים, הדרכה וציוד בשחיה, שיט וכו'), (ב) עזרה כספית לארגונים המטפלים בהכשרה ימית, כגון אליצור, הפועל, מכבי, שבט צופיים, מועדון השייטים וכו'. ההקצבות הן ע"י המרכז — למוסדות המרכזיים של הארגונים וע"י הסניף בתל-אביב — לארגונים המקומיים.

6. ארגון ותעמולה

(א) מועצת הנוער.

החבל הימי בתל-אביב הקים מועצת נוער מקומית לפעולה חנוכית ימית בין הנוער המאורגן. בתכניתה: (1) פעולה הסברתית חגורת כית (הרצאות, תערוכה, טיולים, פינות וכו'); (2) הכשרה ימית בשחיה ובשיט; (3) ארגון גופים להתישבות ימית.

מעתה ישקדו ארגוני הנוער — בטפלו של החבל הימי לישראל — על הקמת פלוגות ימיות במסגרת הפעולה הכללית שלהם בהכשרה.

(ב) מועצת הנשים.

ע"י החבל הימי בת"א קימת גם מועצת נשים, המורכבת מבאות כח כל ארגוני הנשים. המועצה התחילה בפעולת הסברה בחוגי הנשים, ארגנה בשבילם טיולים לנקודות ים ולמפעלי החייל, השתתפה בציוד ספרית בית יורדי ים בחיפה והתחילה גם באוסף כספים כיסוד לקרן בנין בית יורדי ים בתל-אביב.

(ג) "יום הים".

החבל הימי בתל-אביב ארגן ברוב פאר, בשנתיים האחרונות, את "יום הים", אשר נהפך לחג מסורתי ימי של הישוב העברי. רבבות נוכחו בירקון ועל שפת הים בשעת ההתחרויות וההגיגות. מאות ימאים וחברי הסקציות הימיות של ארגוני הנוער הפגינו ברחובות תל-אביב את הישגי הימאות העברית.

במסגרת השעה העברית ברדיו ירושלים משודרות לעתים תכופות תכניות של החבל הימי לישראל למבוגרים ולנוער. מחוץ לידיעות החי"ל, במסגרת החדשות, משדר רדיו ירושלים פעם בחודש את "פנת המלח העברי". התכנית מעובדת ע"י החבל הימי והיא מיועדת למלחי הצי באשר הם שם.

(ה) הסניפים בארץ ובחוץ לארץ.

16,000 החברים בארץ, ביניהם כשליש בתל-אביב, מהוים את היסוד הארגוני והכספי של החבל הימי לישראל. מלבד זה קיימים סניפים באפריקה הדרומית, במצרים, ונאמני החי"ל באנגליה, באמריקה ובהודו. בראש הסניפים בחו"ל צועדת אפריקה הדרומית, אשר הצליחה להקים תנועה מסועפת ועסקנים מסורים ונאמנים למען החבל הימי לישראל.

(ו) ספרית החי"ל.

החבל הימי יסד הוצאה מיוחדת לפרסום חוברות בכל ענפי הימאות. גם ספרות ימית יפה נכללה בהוצאה זו, אשר קנתה לה שם בין אלפי הקוראים. עד עכשיו הופיעו 14 חוברות.

* * *

סניף החבל הימי לישראל בתל-אביב, אשר היה בין הראשונים שהווי את היסוד לתנועה ימית מאורגנת בארץ, בא עכשיו לצבור בתביעה להכפיל את מספר חבריו, למען יוכל להענות לתביעת ארגוני הנוער לציוד בסירות ומדריכים, לתביעת אלפי התלמידים להקמת בריכות שחיה ולתביעות הדייגים והספנים להקמת בית יורדי הים בתל-אביב.

האספה הכללית של החבל הימי לישראל בתל-אביב

התקיים ביום הרביעי י"ג בכסלו תש"ה (29. 11. 44) בשעה 8 בערב באולם הקרן הקימת לישראל, רח' שפירא 11

על הפרק

- 1 פתיחה - ד"ר א. גולדשטיין - יו"ר סניף החי"ל בתל-אביב
- 2 מילואים לדין וחשבון - פ. פוגלמן
- 3 בעיות הספנות העברית - ש. טולקובסקי - יו"ר מרכז החי"ל
- 4 סקירה לפעולות המרכז - מ. ריבלין
- 5 וכותים
- 6 החלטות ובחירות

חברי החבל הימי לישראל מוזמנים בזה לאספה. הזמנות אישיות אינן נשלחות. ועדי העובדים מתבקשים להודיע לחברי החי"ל במקומותיהם על האספה ולקבוע את הדין וחשבון על לוח המודעות.

לכ' 28/11/44 ארצנו עתידה. קלמה תאמנה, ביאליק